

ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକର ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀର ଉତ୍ତର

୧। ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୬୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

(କ) ଭାରତ ସମ୍ବିଧାନର ତୃତୀୟ ଭାଗରେ ନାଗରିକମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ କାହିଁକି ମୌଳିକ ଅଧିକାର କୁହାଯାଏ ?

ଉ - ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ତୃତୀୟ ଭାଗରେ ଥିବା ଧାରା ୧୨ ରୁ ଧାରା ୩୫ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ୬ ଗୋଟି ମୁଖ୍ୟ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ମୌଳିକ ଅଧିକାର କୁହାଯାଏ । କାରଣ -

(i) ବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ବିକାଶ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ବାଧୀନତା ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

ତେଣୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ବାଧୀନତା ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷାକରିବା ପାଇଁ ମୌଳିକ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

(ii) ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକଦ୍ବାରା ଜଣେ ନାଗରିକ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ବିକାଶ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଯଥେଚ୍ଛାତାର କ୍ଷମତାକୁ ସଜ୍ଜୁତିତ କରେ ।

(iii) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକର ଉତ୍ତମ ଜୀବନଯାପନ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁରକ୍ଷାଲାଗି ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

(iv) ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ କାହାରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଛାରେ ସଂଶୋଧିତ ବା ସଜ୍ଜୁତିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

(ଖ) ଭାରତୀୟ ନାଗରିକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର ଲକ୍ଷଣ ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖ ।

ଉ - ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ରହିଛି :

(i) ବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ମୌଳିକ ଅଧିକାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

(ii) ଏହା ସରକାରଙ୍କ ଯଥେଚ୍ଛାତାର ଶାସନ ଉପରେ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ଲଗାଇଥାଏ ।

(iii) ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର ପରିବର୍ତ୍ତନ ବା ପ୍ରତ୍ୟାହାର ସାଧାରଣ ଆଇନ ବଳରେ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

(iv) ଭାରତର ସମସ୍ତ ନାଗରିକ ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ, ଲିଙ୍ଗ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମାନ ଭାବରେ ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଭୋଗ କରିପାରିବେ ।

(v) ଜରୁରୀ ପରିସ୍ଥିତି ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠେଧମୂଳକ ଅଟକ କାରଣରୁ ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ସାମୟିକଭାବେ ସଜ୍ଜୁତିତ, ସ୍ଥଗିତ ବା ନିଲମ୍ବିତ ରଖାଯାଇପାରିବ; ଏହି କ୍ଷମତା କେବଳ ଭାରତର ସଂସଦର ରହିଛି ।

(vi) ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପ୍ରତିପାଦନୀୟ । ସେହିପରି ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ କ୍ଷୁଣ୍ଣ କରୁଥିବା ଯେ କୌଣସି ଆଇନକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅସିଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରିପାରିବ ।

(ଗ) ଭାରତୀୟ ନାଗରିକମାନଙ୍କର ସମାନତାର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ସଂକ୍ଷେପରେ ଆଲୋଚନା କର ।

ଉ - (i) ଆମ ସଂବିଧାନର ଧାରା ୧୪ ରୁ ଧାରା ୧୮ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ସମାନତା ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ଫଳରେ ଆଇନ ଆଗରେ ସମସ୍ତ ନାଗରିକ ସମାନ ଓ ଆଇନଗତ ସୁରକ୍ଷା ସମସ୍ତଙ୍କପାଇଁ ସମାନ ।

(ii) ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ, ଲିଙ୍ଗ ଓ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଭିତ୍ତିରେ କୌଣସି ନାଗରିକ ପ୍ରତି ପାତରଅନ୍ତର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ; ମାତ୍ର ଶିଶୁ, ମହିଳା, ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଓ ଜନଜାତିର ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇପାରିବ ।

(iii) ସରକାରୀ ଚାକିରି ତଥା ନିଯୁକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନ ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି; ମାତ୍ର ଦୁର୍ବଳ ବା ଅନୁନ୍ନତବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଥିବା ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସଜ୍ଜୁତିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

(iv) ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ନିବାରଣ କରାଯିବା ସହିତ ଏହାର ବିଲୋପ ସାଧନ କରାଯାଇଛି ।

(v) ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଳଙ୍କାରିକ ଉପାଧିଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇଛି; ମାତ୍ର ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ସେବାକ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତରତ୍ନ, ପଦ୍ମବିଭୂଷଣ, ପଦ୍ମଭୂଷଣ, ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ଉପାଧିସହ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଶିକ୍ଷା ସଂବନ୍ଧୀୟ ଉପାଧି ପ୍ରଦାନ ସହ ରାଷ୍ଟ୍ରଦ୍ବାରା ସାମରିକ ଉପାଧି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

୨। ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୨୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

(କ) ଭାରତ ସଂବିଧାନର ଧାରା ୩୨ ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପାଞ୍ଚଗୋଟି ହୁକୁମନାମା ବା ରିଟ୍ (Writ) ର ନାମ ଲେଖ ।

ଉ - ପାଞ୍ଚଗୋଟି ହୁକୁମନାମା ବା ରିଟ୍ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି -

(i) ବନ୍ଦୀ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୀକରଣ (ii) ପରମାଦେଶ (iii) ନିଷେଧାଦେଶ (iv) ଅଧିକାର ପୂଜା (v) ଉତ୍ତପ୍ରେକ୍ଷଣ ।

ମୌଳିକ ଅଧିକାର

(ଖ) ଜଣେ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକଙ୍କ ମୌଳିକ ଅଧିକାର କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହେଲେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷାପାଇଁ ସେ କ'ଣ କରିବେ ?

ଉ - ଜଣେ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକଙ୍କ ମୌଳିକ ଅଧିକାର କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହେଲେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷାପାଇଁ ସେ ଭାରତର ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବା ରାଜ୍ୟର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସିଧାସଳଖ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ ।

(ଗ) 'ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ମାମଲା' (P.I.L) କହିଲେ, ତୁମେ କ'ଣ ବୁଝ ?

ଉ - (i) କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥିବା ନାଗରିକ ବା ଗୋଷ୍ଠୀବ୍ୟତୀତ ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଚାହିଁଲେ ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ସୁରକ୍ଷାପାଇଁ ଅଦାଲତ ବା କୋର୍ଟକୁ ଯାଇପାରନ୍ତି ।

(ii) ଏହିପରି ଜନସ୍ୱାର୍ଥ କଡ଼ିତ ମାମଲାକୁ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ମାମଲା କୁହାଯାଇଥାଏ ।

(ଘ) କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମୌଳିକ ଅଧିକାର ସାମୟିକଭାବେ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଏ ?

ଉ - ଜରୁରୀ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠେଧମୂଳକ ଅଟକ କାରଣରୁ ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ ସାମୟିକଭାବେ ସ୍ଥଗିତ ବା ସଙ୍କୁଚିତ ବା ନିଲମ୍ବିତ ରଖାଯାଏ ।

(ଙ) ଧର୍ମଗତ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅଧିକାର ସଂପର୍କରେ ଏକ ଟିପ୍ପଣୀ ଲେଖ ।

ଉ - (i) ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକ ନିଜ ବିବେକ ଅନୁସାରେ ସ୍ୱାଧୀନଭାବେ ଧର୍ମଗ୍ରହଣ, ଧର୍ମାଚରଣ ଓ ଧର୍ମପ୍ରଚାର କରି ପାରିବେ ।

(ii) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ-ସଂପ୍ରଦାୟର ନିଜର ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାସହ ଏହାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରି ପାରିବେ ।

(iii) କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧର୍ମର ଉନ୍ନତିପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କର ଅର୍ଥ ଆଦାୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

(iv) ସରକାରୀ ପରିଚାଳିତ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧର୍ମସଂପର୍କିତ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

(ଚ) ଆମ ସଂବିଧାନର ଧାରା ୧୯ ରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଛଅଗୋଟି ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅଧିକାର ସଂକ୍ଷେପରେ ବୁଝାଇ ଲେଖ ।

ଉ - (i) ଭାଷଣ ତଥା ମତାମତ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ।

(ii) ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଓ ନିରସ୍ତ ହୋଇ ସମାବେଶରେ ମିଳିତ ହେବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ।

(iii) ସଂଘ ବା ସମିତି ଗଠନର ସ୍ୱାଧୀନତା ।

(iv) ଭାରତ ଭୃକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟରେ ଅବାଧ ବିଚରଣର ସ୍ୱାଧୀନତା ।

(v) ଭାରତର ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବସବାସ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ।

(vi) ଯେକୌଣସି ବୃତ୍ତି, ଜୀବିକା, ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ବ୍ୟବସାୟ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ।

୩ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଲେଖ ।

(କ) ସମ୍ବିଧାନର କେଉଁ ଅଧ୍ୟାୟରେ ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ?

ଉ - ସମ୍ବିଧାନର ତୃତୀୟ ଭାଗରେ ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

(ଖ) କେଉଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ?

ଉ - ଭାରତର ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଓ ରାଜ୍ୟର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ।

(ଗ) ଭାରତରେ ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ସଙ୍କୁଚିତ ଓ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବା କ୍ଷମତା କାହାର ଅଛି ?

ଉ - ଭାରତରେ ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ସଙ୍କୁଚିତ ଓ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବା କ୍ଷମତା ଭାରତର ସଂସଦର ଅଛି ।

(ଘ) 'ଭାରତ ଏକ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ର' - ଏହାର ସୂଚନା କେଉଁ ମୌଳିକ ଅଧିକାରରୁ ମିଳୁଅଛି ?

ଉ - ଭାରତ ଏକ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ର - ଏହାର ସୂଚନା ଧର୍ମଗତ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅଧିକାରରୁ ମିଳୁଅଛି ।

(ଙ) କେଉଁ କାରଣରୁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅଧିକାର ଉପରେ ରାଷ୍ଟ୍ର କଟକଣା ଜାରି କରି ପାରିବ ?

ଉ - ଆବଶ୍ୟକସ୍ଥଳେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଐକ୍ୟ ଓ ନିରାପତ୍ତା, ଶାନ୍ତି ଓ ଶୃଙ୍ଖଳାରକ୍ଷା, ନୈତିକତା ଓ ବିଦେଶୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ସହିତ ବନ୍ଧୁତାପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂପର୍କରକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅଧିକାର ଉପରେ ରାଷ୍ଟ୍ର କଟକଣା ଜାରି କରିପାରିବ ।

(ଚ) ଆମ ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ 'ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପ୍ରତିପାଦନୀୟ' ବୋଲି ତୁମେ କିପରି ଜାଣୁଛ ?

ଉ - ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିକାରର ଅଧିକାରରୁ ଆମ ମୌଳିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପ୍ରତିପାଦନୀୟ ବୋଲି ଜାଣୁଛ ।